

Seletuskiri peaministri korralduse „Eriolukorra juhi korraldus Saaremaa, Hiiumaa, Vormsi, Ruhnu, Kihnu ja Muhu valla ning Manija saare territooriumil liikumisvabaduse piirangute kehtestamise kohta“ muutmist käsitleva korralduse juurde

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra, mille eesmärk on tõkestada COVID-19 haigust põhjustava SARS-CoV-2 koroonaviiruse epideemilist levikut. Hädaolukorra seaduse § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma eriolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata. Eriolukorra väljakuulutamise on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks.

Põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Hädaolukorra seaduse § 31 lõigete 1 ja 3 alusel on eriolukorra juhul õigus kehtestada viibimiskeeld ja liikumisvabaduse piiranguid, kui see on vajalik eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamiseks.

Eriolukorra juhi 14. märtsi 2020. a korraldusega nr 30 kehtestati COVID-19 haigust põhjustava SARS-CoV-2 koroonaviiruse epideemilise leviku tõkestamiseks liikumisvabaduse piirangud Saaremaa, Hiiumaa, Vormsi, Ruhnu, Kihnu ja Muhu valla ning Manija saare territooriumil. Nimetatud korraldusega keelati neil territooriumidel viibivate isikute väljumine mandrile ja mandrilt sinna sisenemine. Samas nähti korraldusega ette ka erandid, et põhjendatud juhtudel on võimalik liikuda saartelt mandrile ja vastupidi (nt isikutel, kes aitavad lahendada COVID-19 haigust põhjustava viiruse puhanguga seotud olukorda, kaupu ja toorainet transportivad isikud jne). Korraldusega on antud erandi tegemise õigus ka politseiametnikule, kes võib vajaduse korral teha isikute sisenemiseks ja väljumiseks erandeid, kui tegu pole haigustunnustega inimestega.

Kuivõrd SARS-CoV-2 viiruse levik on Eestis stabiliseerunud, leevendab Vabariigi Valitsus kehtestatud piiranguid. Alates 6. aprillist on kumulatiivne 14 päeva nakatumiste arv olnud stabiilses languses. Samas valitsuskomisjoni teadusnõukoja 21. aprilli hinnangu kohaselt ei ole SARS-CoV-2 viiruse levik maailmas jätkuvalt lõppenud ning meetmeid tuleb leevendada läbimõeldult, alustades nendest valdkondadest, kus riskid on väikesed või efektiivselt maandatavad (nt plaaniline ravi, vabas õhus tehtavad ja distantsinõude täitmist võimaldavad tööd, haridustegevused, kus kaugõpe pole võimalik jne).

Teadusnõukoja hinnangul on tähtis arvestada, et leevenduste eelduseks on võime nakatunuid ja nende lähikontaktseid tuvastada, isoleerida, ja hospitaliseerida, võime piisavalt kaitsta riskirühmi (eelkõige vanemaealised ja hoolekandeesutused, arvestades, et COVID-19 on eriti ohtlik vanemaealistele inimestele) ja meetmete järelevalve. Samuti tuleb arvestada, et haiguskolletele ning eri piirkondadele tuleb läheneda nende eripäradest lähtuvalt.

Teadusnõukoja liikmete professor Krista Fischeri ja doktor Mario Kadastiku 14. aprillil 2020. a esitatud analüüsi kohaselt on nii Harjumaa kui ka Saaremaa, mis on Eesti suurima nakatunute arvuga piirkonnad, aga ka muu Eesti jõudmas olukorda, kus nakkuskordaja kas juba on või hakkab langema piirile, mis viitab nakatumiste stabiliseerumisele (nakkuskordaja 1,0 või väiksem). 21. aprilli 2020. a seisuga viitab nakkuskordaja haigestumise langustrendile (nakkuskordaja alla ühe, st 0,8).

Piirangute usaldusmeetmetega ning järkjärgulist avamist sealhulgas Saaremaa vallas ja Muhu vallas on toetanud nii Vabariigi Valitsust nõustav teadusnõukoda kui Terviseamet. Usaldusmeetmetest esmane on haigete kodus püsimine, tegevuste elluviimine välitingimustes, samuti arvestades, et laste seas on viiruse levikurisk madalam ning vanemaealised ja teised riskirühmad on viiruse levikust suuremal määral ohustatud ning nende puhul on põhjendatud lisanduvate ennetusmeetmete kasutamine. Kuivõrd SARS-CoV-2 viirusesse nakatutakse jätkuvalt nii saartel kui mandri-Eestis, ei ole rahvatervise kaitseks võimalik liikumisvabaduse piiranguid käesoleval hetkel veel tühistada. Piirangute leevendamisega suurenevad isikute liikumine ja lähikontaktid nii saartel kui mandri-Eestis, mille tõttu suureneb ka risk viiruse levikuks. Arvestades eeltoodut peab Vabariigi Valitsus mõistlikuks liikumisvabaduse piiranguid saarte ja mandri-Eesti vahel leevendada.

Korralduse sisu

Punktis 1 nähakse ette korralduse täiendamine punktidega 2² kuni 2⁴.

Punkti 2² kohaselt nähakse ette erand korralduse punktis 1 nimetatud üldisest liikumisvabaduse piirangust Saaremaa valla, Hiiumaa valla, Vormsi valla, Ruhnu valla, Kihnu valla ja Muhu valla ning Manija saare territooriumil. Korralduse kohaselt lubatakse nimetatud valdade ja saare territooriumil püsivalt või ajutiselt elavatele või viibivatele isikutele alates 28. aprillist 2020. a väljastada ühekordseid lube valla või saare territooriumilt ühekordseks mandrile ja mandrilt ühekordseks tagasi valla või saare territooriumile liikumiseks. Luba antakse igale isikule personaalselt ja see kehtib ühele inimesele edasi-tagasi liikumiseks.

Ühekordseid lube antakse igaks päevaks kindlaks määratud koguses: Saaremaa vallale 25 luba, Muhu vallale 5 luba ja Manijale saarele 5 luba, Hiiumaa vallale 20 luba, Kihnu vallale, Ruhnu vallale ja Vormsi vallale igaühele 10 luba. Ettepaneku piiritleda ühekordsete lubade arv on teinud kohaliku omavalitsuse üksused.

Kehtiva korra muudatused tagaksid olukorra, kus saarte elanikud pääseksid mandri- Eestisse ja tagasi saartele, kuid teised isikud saartele ei pääseks ning saartel viibiks isikud, keda kohalik omavalitsus on saartele lubanud. Saartel elavatele isikutele luuakse võimalus liikuda saarte ja mandri-Eesti vahel, nt käia tööl, tegeleda ettevõtlusega jm. Saartel elavad inimesed töötavad tihti mujal ning piirangud on seadnud töötamiseks või pere nägemiseks olulisi takistusi. Muudatused ei võimalda teistel isikutel mandri- Eestist saartele oma suvekodudesse või saartel elavatele sugulastele külla sõitmist.

Piirangute leevendamine suurendab kogukonna ning saarte majanduse toimetulekut eriolukorraga, samuti aitab vähendada koormust, mis kulub politseil erandite menetlemisele. Ka kehtiva korra järgi võib politseiametnik teha isikute sisenemiseks ja väljumiseks saartele erandeid, kui tegu pole haigustunnustega inimestega. Nimetatud erandi tegemise võimalust korraldusega ei piirata.

Punktis 2³ nähakse ette liikumisvabaduse piirang saartel püsivalt või ajutiselt elavatele või viibivatele isikutele, kellel on diagnoositud COVID-19 haigust põhjustav viirus ja temaga koos elavale või samas elukohas püsivalt viibivale isikule. Nimetatud isikutele ühekordseid lube ei väljastata. Kuna COVID-19 haigust põhjustav viirus jätkuvalt levib Eestis, on põhjendatud nimetatud isikute isolatsioon ja liikumisvabaduse piirang inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut.

Punkti 2⁴ kohaselt koostab punktis 2² nimetatud isikute kohta nimekirjad kohaliku omavalitsuse üksus, kes edastab andmed Politsei- ja Piirivalveametile ühekordse loa alusel liikumise otsustamiseks ja võimaldamiseks. Ühekordse loa saamiseks tuleb isikutel pöörduda oma elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse poole, kust antakse vajalikud juhised loa saamiseks. Korraldusega ei kehtestata kohaliku omavalitsuse üksusele tingimusi isikute nimekirja arvamiseks, see on igakordselt kohaliku omavalitsuse üksuse otsustada.

Punktis 2 nähakse ette liikumisvabaduse piirangu kehtivus. Nimetatud meede kehtib kuni selle korralduse muutmiseni ning selle vajalikkust hinnatakse hiljemalt iga kahe nädala järel.

Punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine. Massiteabevahendite valdajatel ja elektroonilise side ettevõtjatel avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta. Korralduse viivitamatu avaldamise kohustus on vajalik, et kõik puudutatud isikud oleksid teadlikud võimalikest piirangutest, mis kehtestatakse seoses käesoleva eriolukorraga.

Punktis 4 nähakse ette korralduse jõustumine 28. aprillil 2020. a.

Samuti selgitatakse korralduses isikute õigusi korralduse vaidlustamisel.